

KRIISISUUNNITELMA

RASTOR-INSTITUUTTI

Päivitetty: 28.1.2026

Tekijät: työsuojeluvaltuutettu Marjo Selkinen, tuoteryhmäpäällikkö Maija Tahkola ja työsuojelupäällikkö Esa Landström

Sisällysluettelo

1. Mikä on kriisisuunnitelma	3
1.1. Äkillinen eli traumaattinen kriisi	3
2. Viestintä, tiedottaminen ja raportointi kriisitilanteissa	5
2.1. Rastor-instituutin kriisiryhmä	5
3. Kriisien ennaltaehkäisy ja kriiseihin varautuminen	6
3.1. Henkilökunnan perehdyttäminen	6
3.2. Tiedotus opiskelijoille ja asiakkaille	6
3.3. Kriisisuunnitelman päivittäminen	6
4. Toimintaohjeita kriisitilanteissa	7
4.1. Läheltä piti -tilanne	7
4.2. Oppilaitokseen tai sen turvallisuuteen kohdistuva uhkatilanne	7
4.3. Tulipalo, säteilyvaara, kemiallinen uhka tai pommiuhka	8
4.4. Aseellinen uhkaus	8
4.5. Onnettomuus tai tapaturma oppilaitoksessa	8
4.6. Vakava väkivalta tai sen uhka oppilaitoksessa	9
4.7. Vakava tapaturma/onnettomuus opiskelijan työpaikalla tai vapaa-ajalla	10
4.8. Kriisitilanne etäkoulutuspäivässä	10
4.9. Kuolemantapaukset	10
5. Toimintaohjeita psykososiaalisissa vaikeuksissa	11
5.1. Kiusaaminen, häirintä ja epäasiallinen käytös	11
5.2. Äkillinen psyykinen kriisi	11
5.3. Itsemurhavaara/itsemurhayritys	12
6. Yhteistyötahoja kriisitilanteessa	13
6.1. Opiskelijan yhteistyötahot kriisitilanteessa	13
6.2. Henkilöstön yhteistyötahot kriisitilanteessa	14
Espoo	14
Kuopio	14
Oulu	14
Tampere	15
Turku	15
Vaasa	15
7. Kirjallisuusluettelo: Kriisit ja psykososiaalinen tuki	16

1. Mikä on kriisisuunnitelma

Tässä kriisisuunnitelmassa annetaan ohjeita opiskelijoita ja henkilöstöä koskeviin kriisi-, väkivalta- ja onnettomuustilanteisiin sekä kriisitilanteiden johtamiseen ja viestintään. Suunnitelma on osa opiskeluhuoltosuunnitelmaa ja löytyy Rastor-instituutin intrasta sekä verkkosivuilta (Opiskelijan ohjeet).

Kriisisuunnitelma on kirjallinen ohjeistus, jonka tarkoituksena on auttaa varautumaan sekä antaa toimintaohjeet koko yhteisöä tai sen jäseniä koskettaviin äkillisiin, traumaattisiin kriiseihin. Äkillisen kriisin jälkeen on tärkeää tarjota psykososiaalista tukea mahdollisimman pian ensiavun tai pelastautumisen jälkeen. Suunnitelman lopussa on luettelo yhteistyötahoista kriisitilanteessa. Käyttäjien osaamisen kehittämiseksi suunnitelma sisältää myös materiaali- ja kirjallisuusluettelon kriisejä sekä psykososiaalista tukea käsittelevästä aineistosta.

Jokaisessa toimipisteessä (alueyksikössä) on lisäksi kiinteistön oma pelastussuunnitelma, joka ohjaa toimintaa esimerkiksi palo - ja onnettomuustilanteissa. Uhka- ja vaaratilanteissa, joissa vaaditaan suojautumista, nopeaa poistumista tai muuta pelastautumista, toimitaan pelastussuunnitelman mukaisesti. Välittömät toimet tehdään yhteistyössä Rastor-instituutin henkilöstön, ensiapu- ja pelastushenkilöstön sekä poliisin kanssa.

1.1. Äkillinen eli traumaattinen kriisi

Kriisisuunnitelmassa keskitytään erityisesti äkillisiin eli traumaattisiin kriiseihin. Näillä tarkoitetaan ennakoimattomia ja poikkeuksellisen voimakkaita tapahtumia, jotka aiheuttavat yhteisön jäsenille merkittävää kärsimystä. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi äkillinen kuolema, vakava väkivalta- tai kiusaamistilanne, onnettomuus, tapaturma tai muu vakava uhka.

Jokainen reagoi äkilliseen kriisiin yksilöllisesti. Kriisin etenemisessä voidaan kuitenkin tunnistaa tiettyjä vaiheita. Vaiheteoria on yleistys kriisin kulusta, eikä se toteudu kaikilla samalla tavalla. Kriisivaiheiden kesto vaihtelee, ja joskus toipuminen voi pysähtyä jumiutumisen vuoksi. Vaiheteoria auttaa kuitenkin ymmärtämään kriisin ja sen käsittelyn yleisiä piirteitä.

Kriisin vaiheteorian mukaan kriisi koostuu sokki-, reaktio-, käsittely- ja uudelleensuuntautumisvaiheista. Järkyttävän tapahtuman tai siitä saadun tiedon jälkeen seuraa sokkivaihe, joka voi ilmetä esimerkiksi itkuna, lamaantumisenä tai ”automaattiohjauksella” toimimisena. Sokkivaiheessa ihminen ei vielä kykene käsittämään tapahtunutta, ja se kestää yleensä tunteista muutamiin vuorokausiin. Sokissa olevan kyky vastaanottaa tietoa on usein rajoittunut, eikä sokissa olevaa tule jättää yksin.

Sokkivaihetta seuraa yleensä reaktiovaihe, jonka kesto vaihtelee muutamasta viikosta muutamaan kuukauteen. Tällöin järkyttävän tapahtuman todellisuus alkaa hahmottua. Reaktiovaiheeseen liittyy usein voimakkaita tunteita, kuten pelkoa, ahdistusta, unettomuutta ja erilaisia fyysisiä oireita.

Reaktiovaiheen jälkeisessä käsittelyvaiheessa ymmärrys tapahtuneesta tyypillisesti syvenee. Käsittelyvaiheessa alkaa tapahtuneen hyväksyntä. Tämä vaihe voi kestää muutamista kuukausista

jopa vuosiin. Sen aikana voi ilmetä esimerkiksi muisti- ja keskittymisvaikeuksia sekä oman identiteetin, uskomusten ja vakaumuksen pohdintaa.

Uudelleen suuntautumisen vaiheessa traumasta alkaa tulla vähitellen osa ihmisen elämäntarinaa ja kokemusmaailmaa. Tapahtuneen kanssa on helpompi elää, vaikka kielteiset ajatukset ja tunteet saattavatkin toisinaan nousta pintaan.

Kuvio 1. Kriisin vaiheet.

Äkillisestä kriisistä voi toisinaan seurata myös jotakin hyvää ja uutta, kuten läheisten ihmissuhteiden syvenemistä tai itseluottamuksen kasvua. Tätä ilmiötä kutsutaan post-traumaattiseksi kasvuksi.

On tärkeää huomioida, että traumaattinen tapahtuma voi aiheuttaa oireita kaikille, joita se koskettaa. Altistujia voivat olla niin uhri itse, hänen läheisensä, silminnäkijät, sivulliset kuin auttajatkin.

2. Viestintä, tiedottaminen ja raportointi kriisitilanteissa

Kriisiviestinnässä korostuvat sekä sisäinen että ulkoinen viestintä. Myös sanattoman viestinnän merkitys on olennainen turvallisuuden rakentamiseksi sekä yhteisön jäsenten suojelemiseksi kriisitilanteissa.

Kriisiviestinnässä tärkeitä periaatteita ovat aloitteellisuus, viiveettömyys, oikea-aikaisuus, tarkkuus, yksiselitteisyys, tosiasioissa pitäytyminen, vastuuntunto, eettisyys, hienotunteisuus, inhimillisyys sekä sopiva avoimuus.

Rehtori/toimitusjohtaja vastaa sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä kriisitilanteessa. Rehtori/toimitusjohtaja voi siirtää viestintävastuun aluejohtajalle, tiimin esihenkilölle tai muulle esihenkilölle. Näissä tapauksissa aluejohtaja/esihenkilö huolehtii siitä, että tieto kriisistä tavoittaa välittömästi ne henkilöstön jäsenet ja opiskelijat, joita kriisi koskettaa.

Mediakynnyksen ylittävissä kriisitilanteissa noudatetaan Rastor-instituutin viestinnän linjauksia. Vain rehtori/toimitusjohtaja antaa tietoja kriisistä medialle yhteisön puolesta. Median yhteydenottopyynnöt ohjataan rehtorille/toimitusjohtajalle.

Kriisitilanteet raportoidaan heti tilanteen jälkeen omalle Rastor-instituutin yhteyshenkilölle, joka lähettää tiedot työsuojelupäällikölle. Saatua tietoa käsitellään seuraavasti:

1. **Henkilöstön työsuojeluraportointi** (esim. vahinko, joka olisi voinut sattua) ja turvallisuuspoikkeamat (kuten tapaturmat ja onnettomuudet): Tieto menee esihenkilölle, työsuojeluvaltuutetulle ja -päällikölle. Ilmoitus käsitellään työpisteessä esihenkilön johdolla sekä nimettömänä työsuojelutoimikunnassa.
2. **Opiskeluhuollollinen raportointi** (esim. vahinko, joka olisi voinut sattua, opiskelijoiden tapaturmat ja onnettomuudet, väkivalta, vakava kiusaaminen tai kriisitilanne): Tieto menee opiskelijahuoltoryhmälle, rehtorille/toimitusjohtajalle sekä työsuojeluvaltuutetulle ja -päällikölle.

2.1. Rastor-instituutin kriisiryhmä

Rastor-instituutin kriisiryhmään kuuluvat rehtori/toimitusjohtaja, työsuojelupäällikkö, HRD-päällikkö (Human Resources Development Manager) ja opintohallintopäällikkö. Kriisiryhmä voi hyödyntää toiminnassaan myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Kriisiryhmä kokoontuu tarvittaessa.

3. Kriisien ennaltaehkäisy ja kriiseihin varautuminen

On tärkeää, että oppilaitoksen toiminnassa pyritään monin ennaltaehkäisemään kriisitilanteita monin eri keinoin. Kaikkea ei kuitenkaan voida estää, joten kriiseihin tulee myös varautua. Ennakointi on tärkeää, sillä etukäteen laaditut toimintaohjeet helpottavat kriisitilanteen sujuvaa kohtaamista ja hoitamista. Ennakoinnissa keskeisintä on henkilökunnan perehdyttäminen kriisisuunnitelmaan, opiskelijoiden tiedottaminen sekä kriisisuunnitelman säännöllinen päivittäminen.

Oppilaitoksien terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan riskikartoituksella kolmen vuoden välein. (Terveystieteiden laissa 1326/2010, 16 § ja 17 §). Henkilöstölle (ja mahdollisuuksien mukaan myös opiskelijoille) tehdään toistuvasti kyselyjä. Koulutyössä riskinarvioinnilla saadaan seurantatietoa, jonka avulla voidaan:

1. tunnistaa riskejä (kuka, mikä, missä, miten)
2. määrittää korjausta vaativat kohteet
3. määrittää korjaavien toimien tärkeysjärjestys
4. seurata korjausten vaikuttavuutta.

3.1. Henkilökunnan perehdyttäminen

Uudet työntekijät perehdytetään opiskeluhooltoon liittyvään kriisisuunnitelmaan, kiinteistökohtaisiin pelastussuunnitelmiin ja työsuojelun toimintaohjeisiin osana työsuojelutoiminnan perehdytystä. Ohjeiden päivittämisestä tiedotetaan intrassa, josta myös ohjeet löytyvät. Henkilöstöä perehdytetään kriisisuunnitelmaan, ja henkilöstöllä on oma osio kriisitilanteissa toimimisesta työsuojelun Oiva-kurssilla.

3.2. Tiedotus opiskelijoille ja asiakkaille

Kriisisuunnitelma on luettavissa verkkosivuillamme: www.rastorinst.fi (Opiskelijan ohjeet).

3.3. Kriisisuunnitelman päivittäminen

Kriisisuunnitelman päivittämisestä vastaa Rastor-instituutin opiskeluhooltoryhmä. Opiskeluhooltoryhmä huolehtii siitä, että kriisisuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vuosittain. Kriisisuunnitelma päivitetään vuosittain aina tammikuun alussa, käsitellään tammikuun opiskeluhooltoryhmässä ja tämän jälkeen hyväksytetään johtoryhmässä.

4. Toimintaohjeita kriisitilanteissa

Tässä kappaleessa esitetään toimintaohjeita sellaisiin kriisitilanteisiin, jotka voivat tapahtua oppilaitoksessa, opiskelijan työpaikalla tai vapaa-ajalla ja vaikuttaa opiskelijaryhmien tai yksittäisten opiskelijoiden toimintakykyyn.

Jokaisella toimipisteellä on oma pelastussuunnitelma, jonka ohjeita noudatetaan tilanteissa.

Tapaturmista, läheltä piti -tilanteista ja uhkatilanteista ilmoitetaan välittömästi omalle Rastor-instituutin tai tilaisuuden yhteyshenkilölle. Tilanteen salliessa tiedot tapahtuneesta lähetetään myös sähköpostiosoitteeseen tyosuojelu@rastorinst.fi

4.1. Läheltä piti -tilanne

Opiskelijan havaitsema läheltä piti -tilanne ilmoitetaan omalle Rastor-instituutin yhteyshenkilölle ja raportoidaan henkilöstön toimesta vuorokauden sisällä sähköpostiosoitteeseen tyosuojelu@rastorinst.fi

4.2. Oppilaitokseen tai sen turvallisuuteen kohdistuva uhkatilanne

Tilaisuuden yhteyshenkilölle tiedotetaan ensimmäiseksi seuraavat asiat:

- mitä on tapahtunut
- ketä tapaus koskee
- miten on jo toimittu

Oppilaitoksen, opiskelijoiden tai henkilökunnan turvallisuutta uhkaavat viestit (esim. kirjalliset uhkailut, uhkaavat sähköpostit, nettikirjoitukset, keskustelukanavaviestit, tekstiviestit) ovat aina poliisiasioita. Huhut tällaisista viesteistä leviävät opiskeluyhteisössä nopeasti ja voivat häiritä normaalia opiskelurytmiä. Huhut voivat aiheuttaa opiskelijoissa ja henkilökunnassa pelkoa, ahdistusta, unettomuutta ja jopa paniikkireaktioita.

Turvallisuutta uhkaavien huhujen tai todellisten uhkailujen yhteydessä asiasta tiedotetaan välittömästi rehtorille/toimitusjohtajalle ja työsuojeluun. Yhdessä päätetään yhteydenotosta poliisiin sekä toimipisteen kriisiryhmän kokoontumisesta. Näin voidaan ehkäistä huhujen tai uhkausten aiheuttamia reaktioita ja palauttaa opiskelutyö normaaliin tilaan. Tiedottaminen näissä tilanteissa tapahtuu kriisiviestintäsuunnitelman mukaisesti.

Kun uhkaava tilanne on ohi, rehtori/toimitusjohtaja ja kriisiryhmä päättävät yhdessä henkilökunnan kanssa tapauksen jälkihoidosta. Osallisille opiskelijoille, opiskelijaryhmille ja henkilökunnalle järjestetään

keskusteluapua. Esihenkilöiden tehtävänä on tarpeen mukaan olla yhteydessä työterveyshuoltoon ja tarjota aktiivisesti apua henkilökunnalle.

4.3. Tulipalo, säteilyvaara, kemiallinen uhka tai pommiuhka

Onnettomuuksien yhteydessä arvioidaan tilanteen vakavuus ja toimitaan sen mukaisesti. Pommiuhasta ilmoitetaan välittömästi poliisille. Opiskelijat ja henkilökunta ohjataan ulos rakennuksesta, ja tilanteessa noudatetaan poliisin antamia ohjeita. Pommiuhkauksiin tulee suhtautua aina vakavasti, vaikka ne usein osoittautuvat aiheettomiksi.

4.4. Aseellinen uhkaus

Jos oppilaitoksen käytävältä kuuluu ampumisen ääniä, luokahuone lukitaan ja oven eteen asetetaan esteitä. Henkilökunnan tulee varmistaa, että kaikki tilaisuudessa olevat siirtyvät pois ovien läheisyydestä ja ohjata heidät mahdollisimman turvalliseen paikkaan, esimerkiksi kiviseinän viereen tai toista kautta tilasta ulos. Jos kiinteistössä on kaiutinjärjestelmä, kuunnellaan ohjeita.

Seuraavia ohjeita noudatetaan aseellisessa uhkatilanteessa silloin, kun ampujan olinpaikkaa ei tiedetä eikä oppilaitoksen tiloista pääse poistumaan turvallisesti:

- Lukitkaa ovet.
- Laittakaa verhot/kaihtimet kiinni.
- Opiskelijat siirretään turvallisen seinän viereen makuulleen ns. "kuolleeseen kulmaan" (yleensä sama seinä, jossa oviaukko sijaitsee).
- Kasatkaa mahdollisia esteitä oven eteen.
- Sammuttakaa valot, koneet ja videotykki.
- Pysytelkää mahdollisimman hiljaa.
- Soita hätäpuhelu tai käytä 112 sovellusta. (Vain paikallaoleva tilaisuuden yhteyshenkilö soittaa, jotta hätäkeskus tai puhelinverkko ei ruuhkaudu).
- Varmista, että muut henkilökuntaan kuuluvat ja tilaisuuden osallistujat saavat tiedon tapahtuneesta mahdollisimman nopeasti.
- Odotelkaa rauhassa viranomaisen lisäohjeita.
- Jos oveen koputetaan ja henkilö esittäytyy poliisina tai muuna viranomaisena ja pyytää aukaisemaan oven, varmistakaa hätäkeskuksen kautta, että kyseessä on todella viranomainen.

4.5. Onnettomuus tai tapaturma oppilaitoksessa

On mahdollista, että onnettomuustilanteissa paikalla on ainoastaan opiskelijoita. Tällöin opiskelijat vastaavat välittömästi avunannosta ja henkilökunnan hälyttämisestä paikalle. Jos henkilökuntaa on

paikalla, he huolehtivat sairauskohtauksen saaneen tai onnettomuuteen joutuneen ensiavusta. Henkilökunnan tehtävänä on arvioida tilanteen vakavuus ja ulkopuolisen avun tarve. Vakavissa tilanteissa soitetaan välittömästi hätänumeroon ja tilataan ambulanssi ja sekä muu tarvittava apu paikalle. Ensiavun lisäksi on aina huolehdittava sairastuneen tai loukkaantuneen psyykkisestä tukemisesta.

Erityisesti vakavissa tilanteissa on tärkeää varmistaa, että muut opiskelijat pysyvät poissa tapahtumapaikalta. Tapahtuman silminnäkijät ovat yleensä järkyttyneitä näkemästään ja heidän välittömästä tukemisestaan vastaa oppilaitoksen henkilökunta. Kriisiryhmä järjestää mukanaolijoille ja koko henkilökunnalle purkukeskustelun ja päättää, tarvitaanko ulkopuolista apua jälkihoitoon.

Vakavissa sairaus- ja onnettomuustilanteissa tiedotetaan aina rehtoria/toimitusjohtajaa ja työsuojelua (tyosuojelu@rastorinst.fi) mahdollisimman pian. Kriisiryhmä kokoontuu ja päättää tiedottamisesta, kuten siitä, kuka ilmoittaa tapahtuneesta opiskelijan kotiin tai henkilökunnan jäsenen läheisille. Jos joku menehtyy sairauskohtaukseen tai tapaturmaisesti, asiasta tiedotetaan julkisesti vasta, kun omaiset ovat saaneet tiedon tapahtuneesta. Oppilaitosyhteisön ulkopuolelle tiedottaminen tapahtuu kriisiviestintäsuunnitelman mukaisesti ja omaisten toiveita kunnioittaen.

Jos tilanteessa syntyy ruumiinvamma, on osapuolten oikeusturvan vuoksi tärkeää tehdä ilmoitus poliisille. Lisäksi tieto tapahtuneesta lähetetään Rastor-instituutin työsuojelupäällikölle, joka tiedottaa tarvittaessa muita tahoja (esim. opiskeluhuoltoryhmä, kriisiryhmä, työsuojelupiiri).

Rastor-instituutin yhteyshenkilö tekee tarvittaessa tapaturmailmoituksen vakuutusyhtiölle Rastor-instituutin erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

4.6. Vakava väkivalta tai sen uhka oppilaitoksessa

Oppilaitoksessa voi tulla tilanteita, joissa joku käyttäytyy uhkaavasti tai väkivaltaisesti. Uhkaava ja väkivaltainen käytös voi kohdistua itsen, toiseen henkilöön tai kiinteistöön, ja se voi ilmetä fyysisenä, sanallisena, sosiaalisessa mediassa, puhelimitse tai tekstiviestein. Ensisijaisesti pyritään rauhoittamaan tilanne puhumalla.

Jos tilannetta ei saada rauhoitettua, hälytetään poliisi paikalle (112). Mikäli tilanne rauhoittuu eikä poliisia tarvita, tehdään silti ilmoitus tapahtuneesta omalle Rastor-instituutin yhteyshenkilölle, joka tiedottaa opiskelijahuoltoryhmää ja työsuojelua (tyosuojelu@rastorinst.fi).

Vaikka väkivaltatilanteessa ei syntyisi näkyviä fyysisiä vammoja, osapuolet ohjataan lähimpään terveyskeskukseen tai työterveyshuoltoon. Vammojen ja tilanteen kirjaaminen on tärkeää, mikäli joku osapuolista tekee rikosilmoituksen tai hakee myöhemmin korvausta tapahtuneen perusteella.

Tarvittaessa tehdään rikosilmoitus poliisille. Jos kyseessä on opiskelijoiden välinen väkivalta, asian käsittely jatkuu akuutin tilanteen jälkeen oppilaitoksessa, ja siihen osallistuu myös opiskeluhuoltohenkilöstö. Tapahtuman luonteesta ja vakavuudesta riippuu, käsitelläänkö tapahtunutta laajemmin myös muiden opiskelijoiden kanssa. Alaikäisten kohdalla otetaan yhteyttä myös huoltajiin ja sosiaaliviranomaisiin.

Jos väkivallan tekijänä on opettaja/kouluttaja tai muu oppilaitoksen työntekijä, esihenkilön on puututtava asiaan välittömästi. Tapahtumat selvitetään keskustelemalla opiskelijan ja työntekijän kanssa. Alaikäinen

opiskelijan tapauksessa kuullaan myös huoltajia. Tarvittaessa käytetään ulkopuolista asiantuntija-apua. Henkilökunnan osalta väkivaltainen käytös johtaa aina vähintäänkin kirjalliseen varoitukseen.

4.7. Vakava tapaturma/onnettomuus opiskelijan työpaikalla tai vapaa-ajalla

Tiedon vastaanottaja selvittää:

- mitä on tapahtunut
- koskeeko tapahtuma muita oppilaitoksen opiskelijoita esim. sisaruksia tai ystäviä muilla aloilla
- yhteyshenkilön, jos opiskelija joutuu olemaan poissa oppilaitoksesta tapahtuman takia.

Tiedon vastaanottaja välittää tiedot tapahtuneesta opiskelijan Rastor-instituutin omalle yhteyshenkilölle. Mikäli tieto tapahtuneesta tulee muuta kautta kuin opiskelijalta tai hänen huoltajaltaan, Rastor-instituutin yhteyshenkilö selvittää tiedon oikeellisuuden turhien huhujen katkaisemiseksi. Kriisityöryhmä kokoontuu tarvittaessa sopivalla kokoonpanolla päättämään jatkotoimista.

4.8. Kriisitilanne etäkoulutuspäivässä

Etäkoulutuspäivän aikana turvallisuus varmistetaan parhaiten, kun jokaisella osallistujalla on videokamera päällä. Häiriötilanteisiin puututaan välittömästi sanallisesti, esimerkiksi rauhoittamalla tilannetta ja antamalla ohjeita. Jos tilanne vaatii erityistoimia, kuten ambulanssin tai poliisin hälyttämistä, kouluttaja tai opiskelijat ottavat yhteyttä Rastor-instituutin tai tilaisuuden yhteyshenkilöön, jotta apu voidaan ohjata oikeaan osoitteeseen.

Tilaisuuden aikana häiriötä aiheuttavat henkilöt pyritään rauhoittamaan chatin, puhelimen tai videoyhteyden kautta. Rastor-instituutin henkilökunnalla on oikeus poistaa tilaisuudesta häiriötä aiheuttavat henkilöt, jos tilannetta ei muuten saada rauhoittumaan.

Etäkoulutuspäivän häiriötilanteista tiedotetaan opiskelijahuoltoryhmää vuorokauden sisällä, ja tilanteesta tehdään tarkempi selvitys ja jatkotoimenpidesuunnitelma.

4.9. Kuolemantapaukset

Kun tieto kuolemantapauksesta saadaan, siitä ilmoitetaan Rastor-instituutin yhteyshenkilölle, joka tarkistaa tiedon oikeellisuuden ja tarvittaessa selvittää tapahtumien kulun. Yhteyshenkilö tiedottaa asiasta tarvittaville tahoille, jotta tilanteen edellyttämät toimenpiteet voidaan toteuttaa.

Tarkempia toimintaohjeita saa Rastor-instituutin yhteyshenkilöltä tai työsuojelupäälliköltä.

5. Toimintaohjeita psykososiaalisissa vaikeuksissa

Tässä kappaleessa esitetään toimintaohjeita psykososiaalisia vaikeuksia sisältäviin tilanteisiin, kuten kiusaamiseen, äkilliseen psyykkiseen kriisiin tai itsemurhayritykseen.

5.1. Kiusaaminen, häirintä ja epäasiallinen käytös

Rastor-instituutissa on nollatoleranssi kiusaamiseen, häirintään ja epäasiallista käyttäytymiseen. Jos koet tai havaitset kiusaamista, häirintää tai epäasiallista käytöstä, tilanteeseen on puututtava välittömästi. Ilmoita asiasta Rastor-instituutin tai tilaisuuden yhteyshenkilölle tai työsuojelulle (tyosuojelu@rastorinst.fi), jotka tiedottavat tarvittaessa myös opiskelijahuoltoryhmää.

Aihetta käsitellään myös verkko-oppimisympäristön kautta jaettavassa opiskelijan turvallisuusoppaassa, josta tieto on myös asiantuntijoiden/kouluttajien käytössä. Jos kiusaaminen, häirintä tai epäasiallinen käytös tapahtuu opiskelijan omalla työpaikalla, ilmoitus tehdään oman yrityksen ohjeistuksien ja käytäntöjen mukaisesti.

5.2. Äkillinen psyykkinen kriisi

Jos opiskelija on vaaraksi itselleen tai ympäristölleen, ollaan yhteydessä poliisiin hätäkeskuksen välityksellä (112). Hyvinvointialueiden päivystysvastaanotolla otetaan vastaan pikaista apua tarvitsevia potilaita kaikkina vuorokauden aikoina. Myös työterveyshuoltoon voi olla yhteydessä.

Opiskelija voi tarvita nopeasti ammattiauttajien apua, mikäli hänellä ilmenee äkillisesti jotakin seuraavista oireista:

- vetäytyminen, pyrkimys olla yksin
- sekavat tai epärealistiset puheet (voivat johtua myös alkavasta sairauskohtauksesta)
- rituaalit, pakkotoiminnot
- nuorilla ikätasoa lapsellisempi toiminta
- suhtautuminen opiskeluun muuttuu, ei välitä opiskelusta tai yrittää tehdä enemmän kuinjaksaa
- erikoinen toiminta, jota ei itse halua tai osaa selittää
- vihjailu avuntarpeesta
- ulkoisen olemuksen muuttuminen näkyvästi, esim. hoitamattomuus
- tunneilmaisun kapeutuminen tai muuttuminen, esim. äkilliset naurun- tai itkunpuuskat
- harhaluulot.

5.3. Itsemurhavaara/itsemurhayritys

Itsemurhauhkailuun tai itsemurhapuheisiin on aina suhtauduttava vakavasti. Itsemurha-aikeista kysyminen antaa ihmiselle mahdollisuuden puhua asiasta ja helpottaa pahaa oloaan. Vaikka opiskelija kieltäisi kertomasta asiasta muille, on syytä ohjata opiskelija ottamaan yhteyttä esimerkiksi työterveyshuoltoon tai kriisiavun piiriin.

Itsemurhavaaraan voivat viitata seuraavat asiat:

- aiemmat itsemurhayritykset
- itsemurhalla uhkailu
- vakava masennus
- voimakas kiinnostus kuolemaan tai itsemurhiin
- kaikkien rakkaiden tavaroiden antaminen pois
- veitsellä leikittely, turha riskienotto
- suuret muutokset käytöksessä ja suoritustasossa
- lähipiirissä tapahtunut itsemurha.

Jos itsemurhayritys tapahtuu opiskelupäivän aikana Rastor-instituutin tiloissa:

- Huolehditaan siitä, etteivät opiskelijat pääse tapahtumapaikalle
- Kutsutaan tarvittaessa ambulanssi, poliisi ja ilmoitetaan asiasta Rastor-instituutin yhteyshenkilölle, joka tiedottaa tilanteesta aluejohtajaa/rehtoria/toimitusjohtajaa
- Ollaan yhteydessä työterveyshuoltoon tai kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystykseen.

6. Yhteistyötahoja kriisitilanteessa

Kriisitilanteissa ammatillisen kriisiavun tarjoaminen on tärkeää. Kaikki eivät välttämättä tarvitse ammatillista apua kriisistä toipumiseen. On kuitenkin tärkeää tarjota apua kaikille, joita kriisi koskettaa, sillä etukäteen ei voida tietää, kuka siitä hyötyy ja kuka ei. Seuraavassa kohdassa on esitelty keskeisiä yhteistyötahoja kriisitilanteissa.

Lähimmät defibrillaattorit: [Defi.fi – Rekisteri sydäniskureista](#)

- Espoo, Elo-talon aulapalvelu
- Kuopio, KPY Novapolis M-osan aula
- Oulu, Technopoliksen aulapalvelun läheisyydessä, henkilöhissin vieressä 1. kerroksessa
- Tampere, Klingendahlin A-portaan sisäpihan puolella olevan sisäänkäynnin aulassa
- Turku, DataCity -> [Defi.fi – Rekisteri sydäniskureista](#)

Lähimmät ensiaputarvikkeet löytyvät Rastor-instituutin henkilökunnalta ja/tai aulapalvelun työntekijältä.

6.1. Opiskelijan yhteistyötahot kriisitilanteessa

- Opintojen vastuuhjaaja tai tilaisuuden yhteyshenkilö Rastor-instituutissa
- Opiskelijan oma työterveyshuolto
- Oma esihenkilö työpaikalla
- Kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystys
- Oma terveyskeskus
- Kriisikeskus
- Valtakunnallinen kriisipuhelin, puh. 09 2525 0111
- Itsemurhien ehkäisykeskus, puh. 0800 98 030 (Helsinki) tai 040 5089 099 (Kuopio)
- Rikosuhripäivystys, puh. 116 006
- Seurakunnat
- Tukinet (kriisikeskus verkossa): www.tukinet.fi
- Sekaisin-chat 12–29-vuotiaille: www.sekaisin.fi

Yleiset yhteystiedot

- Rastor-instituutin vaihde, puh. 010 473 61
- Rastor-instituutin Espoon aulapalvelu, puh. 040 631 8998

6.2. Henkilöstön yhteistyötahot kriisitilanteessa

Espoo

- Rastor-instituutin työterveyshuolto, puh. 030 6000
- Työsuojelupäällikkö: Esa Landström, puh. 040 533 9977
- Työsuojeluvaltuutettu: Marjo Selkinen, puh. 040 547 4731
- Länsi-Uudenmaan sosiaali- ja kriisipäivystys, puh. 029 151 2221
- Terveyskeskus
- MIELI Kriisikeskus Helsinki, puh. 09 4135 0510 (Helsinki)
- MIELI Kriisipuhelin (valtakunnallinen), puh. 09 2525 0111
- Rikosuhripäivystys, puh. 116 006
- Seurakunnat
- [Tukinet](#) (kriisikeskus verkossa)

Kuopio

- Rastor-instituutin työterveyshuolto, puh. 030 6000
- Työsuojeluasiahenkilö Kuopiossa: Sanna Pelkonen, puh. 040 685 5950
- Sosiaalipäivystys, puh. 044 718 3930
- Terveyskeskus
- MIELI Kriisikeskus Kuopio, puh. 017 262 7733
- MIELI Kriisipuhelin (valtakunnallinen), puh. 09 2525 0111
- Rikosuhripäivystys, puh. 116 006
- Seurakunnat
- [Tukinet](#) (kriisikeskus verkossa)

Oulu

- Rastor-instituutin työterveyshuolto, puh. 030 6000
- Työsuojeluasiahenkilö Oulussa: Heidi Romppainen, puh. 050 569 8912
- Sosiaali- ja kriisipäivystys, puh. 044 703 6235
- Terveyskeskus
- MIELI Kriisikeskus Oulu, puh. 044 369 0500
- MIELI Kriisipuhelin (valtakunnallinen), puh. 09 2525 0111
- Rikosuhripäivystys, puh. 116 006
- Seurakunnat
- [Tukinet](#) (kriisikeskus verkossa)

Tampere

- Rastor-instituutin työterveyshuolto, puh. 030 6000
- Työsuojeluasiahenkilö Tampereella: Suvi Hakala, puh. 050 467 9955
- Sosiaali- ja kriisipäivystys, puh. 0500 625 990
- Terveyskeskus
- MIELI Kriisikeskus Osviitta, puh. 0400 734 793
- MIELI Kriisipuhelin (valtakunnallinen), puh. 09 2525 0111
- Rikosuhripäivystys, puh. 116 006
- Seurakunnat
- [Tukinet](#) (kriisikeskus verkossa)

Turku

- Rastor-instituutin työterveyshuolto, puh. 030 6000
- Työsuojeluasiahenkilö Turussa Stina Wasström, puh. 040 549 7493
- Varsinais-Suomen sosiaalipäivystys ja kriisipäivystys, puh. 02 262 6003
- Terveyskeskus
- MIELI Kriisikeskus Turku, puh. 040 8223 961
- MIELI Kriisipuhelin (valtakunnallinen), puh. 09 2525 0111
- Rikosuhripäivystys, puh. 116 006
- Seurakunnat
- Tukinet (kriisikeskus verkossa): www.tukinet.fi

Vaasa

- Rastor-instituutin työterveyshuolto, puh. 030 6000
- Työsuojeluasiahenkilö Vaasassa: Suvi Hakala, puh. 050 467 9955
- MIELI Kriisikeskus Vaasa, puh. 044 979 2439
- Terveyskeskus
- MIELI Kriisipuhelin (valtakunnallinen), puh. 09 2525 0111
- Rikosuhripäivystys, puh. 116 006
- Seurakunnat
- [Tukinet](#) (kriisikeskus verkossa)

7. Kirjallisuusluettelo: Kriisit ja psykososiaalinen tuki

Verkkoaineistoluettelo

- Opetushallitus 2025. Kriiseihin varautuminen: [Kriiseihin varautuminen ja toiminta äkillisessä kriisitilanteessa | Opetushallitus](#)
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2009. Traumaattisten tilanteiden psykososiaalinen tuki ja palvelut: Opas kunnille ja kuntayhtymille: [Julk200916.pdf \(valtioneuvosto.fi\)](#)
- Sisäministeriö. Opas häiriöihin ja kriiseihin varautumisesta: [Varautumisopas \(sisäministeriö.fi\)](#)

Kirjallisuusluettelo

- Hammarlund, Claes-Otto, Toivanen, Riikka & Sironen, Nanna. Kriisikeskustelu: kriisituki, jälkipuinti, stressin ja konfliktien käsittely.
- Hedrenius, Sara & Johansson, Sara. Kriisituki: ensiapua onnettomuuksien, katastrofien ja järkyttävien tapahtumien käsittelyyn.
- Lahti, Tuuli (toim.). Suru.
- Palosaari, Eija. Lupa särkyä: kriisistä elämään.
- Pietikäinen, Arto. Joustava mieli tukena elämänkriiseissä.
- Poijula, Soili. Lapsi ja kriisi: selviytymisen tukeminen.
- Poijula, Soili. Suru: sydämen matka.
- Poijula, Soili. Surutyö.
- Ruishalme, Outi & Saaristo, Liisa. Elämä satuttaa: kriisit ja niistä selviytyminen.
- Saari, Salli. Kuin salama kirkkaalta taivaalta: kriisit ja niistä selviytyminen.
- Suomen Punainen Risti. Hädän hetkellä – psyykkisen ensiavun opas.